

vprašanj obstoja, moči, časti in najvišjih interesov se država nikdar ne podvrže taki razsodbi, temveč prej prime za meč.

Za notranje delovanje države služi zakonodaja in uprava; obe sta opisani že kakor naravna iztoka pravosti. K upravi sodi kazenska pravica. Država je tu pooblaščenka; kazenska pravica se izvršuje po državi potom sodnije in kazenske oblasti. Za pravno utemeljenje kazni so vpostavljene pri raznih sestavih najrazličnejše teorije. Po absolutni vedi je kazen potrebna za negacijo v hudodelstvu obseženega zanikanja prava; pri relativni vedi služi kazni k ustrahovanju storilca pred pregreškom in po storjenem delu k ustrahovanju drugih; po drugem načinu je namen kazni poboljšanje hudodelcev. Po načinu, ki je soroden samovladni ali absolutni vedi, je kazni zadostilo. Po stvarnem zapopadku je pravi vzrok za žuganje in izvršbo kazni samo v zapovedi avtoritet; to zadostuje sodniku in zavezancem, podložnim ukazu. Drugo vprašanje je: kateri so vzroki, ki določajo avtoriteti ali državi izdajati te zapovedi; šele tu dobijo vsi oni vzroki svoje pravo mesto, s katerimi se hoče po pomoti utemeljiti pravo kazni. Tudi vprašanje, kako daleč se sme raztegniti kazni, ni vprašanje prava; to sodi kakor sploh kazni v odmero avtoritet. Te se morejo določiti pri tem s stanjem kulture pri podložnih in po posebni važnosti posameznih pravic; zaradi tega morejo avtoritete sprejeti tudi v svoje kazni smrt. To je le vprašanje državne modrosti, ki sodi, kake meje se ima tu držati avtoriteta.

Zapopadek vseh teh pokazanih delovanj tvori samodržnost države. V nji je bistveno zapopadeno, da stoji država nad pravico in da te samodržnosti ne razveljavi ne pogodba ne prisega in ne prosta podložnost avtoritete. Šele Rousseau je povzdignil ta pojem samodržnosti do svojega popolnega pomena in pograbil le v tem, da jo je pripisal le ljudstvu, ne pa tudi vladarju in najvišjemu duhovnu. Iz samodržnosti sledi neodgovornost avtoritet.

V članku „Oblast — učitelj“ v letošnjem letniku „Učiteljskega Tovariša“ (št. 20. in 21.) je torej samo povedano, kako je učitelju razumovati, da se ravna po zakonih, in kako je oblast ustrojena v njih čuvanje — ne glede na kršenje zakonov v posameznih slučajih — pri vseh deželnih in državnih šolskih zakonih, ki imajo vedno iz kakega stališča svojo vsebino na čistem papirju.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, dne 11. oktobra 1906, dopoldne ob 1/2 11. uri v okoliški šoli po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. O šolski in ljudski higijeni, poroča g. Fran Cvetko. 4. Slučajnosti.

Pol ure prej, t. j. ob 10. uri, zboruje ravno tam učiteljsko čebelarstvo z nastopnim dnevnim redom: 1. Demonstracija pri čebelnjaku. 2. Dopisi. 3. Poročilo o delovanju. 4. Volitev novega odbora. Na polnoštevilno udeležbo vljudno vabita Jožef Wesiak, t. č. predsednik učit. čeb. društva in Fran Šorn, t. č. podpredsednik učit. društva.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 11. t. m., ob 10. uri v Slov. Bistrici. Dnevni red: 1. zapisnik, 2. dopisi, 3. razgovor o šolskem in učnem redu, 4. „Narodna pesem v narodno šolo!“ Predava tov. M. Vršič. 5. Eventualia. Z ozirom na soglasni sklep zadnjega zborovanja se vrše odslej vsa zborovanja v čitalniških prostorih. (Narodni dom.)

Polanec, predsednik.

Književnost in umetnost.

IV. poročilo o stanju ljudskega šolstva v okraju goriškem za leto 1905/1906. Sestavil Franc Finšger, c. kr. okrajni šolski nadzornik. V Gorici 1906. Založil c. kr. okrajni šolski svet v Gorici. — To je naslov 65 strani broječi brošuri, ki nam podaja natančno sliko ljudskega šolstva, učiteljstva in vseh šolskih korporacij v goriškem okraju. Da je brošura zanimiva tudi za lajika, so na prvem mestu priobčeni čitanja vredni referati, in sicer: 1. „Kako naj sodeluje šola v boju proti alkoholizmu“, konferenčno poročilo nadučitelja Franca Bajta; 2. „Branje v ljudski šoli od 1. do 8. šolskega leta“, konferenčno poročilo nadučitelja Edvarda Prinčiča; 3. spis nadučitelja Alojzija Verča „Izvadek iz kronike ljudske šole v Kanalu“. Nadalje obsega brošura razpredelke: Šolska oblastva, Osebnost stalež okrajnega učiteljstva, Pregled šol in učiteljstva v okraju, Pregled šolske mladine in Izkaz daril.

Šola in dom. Priobčil Ivan Štrukelj, ljudski učitelj. Cena 12 h. V samozaložbi. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani, 1906. Za danes knjižico, ki obsega 22 strani, samo najtopleje priporočamo; o delu samem izpregovorimo pozneje.

Kmetijsko gospodarstvo. Za kmetijske šole in praktične gospodarje spisal Viljem Rohrmann, pristav kranjske kmetijske šole na Grmu. Druga na novo predelana izdaja. Celje 1906. — Str. 109, cena v platno vezanemu izvodu 1 K 60 h, po pošti 20 h več.

Domovinska dežela Štajerska. V „Učiteljski tiskarni“ se je ravnokar dotiskala knjižica „Domovinska dežela Štajerska“. Učencem spodnještajerskih ljudskih šol v ponavljanje učne snovi iz domoznanstva sestavil Josip Mešiček, nadučitelj v Sevnici. Knjižico je dobiti pri izdajatelju trdno vezano po 40 h.

Der Panslavismus. Eine national-politische Betrachtung von — x. Oilli 1906. — Str. 67, cena broširanemu izvodu 60 h, po pošti 10 h več.

Popotnik. Letnik XXVII. Štev. 9. — Tovariš Avgustin Požegar priobčuje začetek razprave „Laž in resnica“. Razprava utegne postati prav zanimiva. — „O estetiškem deklamovanju v ljudski šoli“ piše dr. J. Bezjak, in sicer govori v tem zvezku o naglaševanju (temeljni in glavni naglas). — Dragotin Svoboda prijavlja konec Jos. Zbrojeve razprave „Individualna stran vzgoje in pouka v ljudski šoli.“ — Fr. Koebek in M. J. Nerat nadaljujeta s svojim poročilom „S I. mednarodnega kongresa za šolsko higijeno v Norimberku l. 1904.“ — „Kako in koliko se poučuj v deških ročnih delih na ljudski šoli“ je naslov naslednjemu članku, ki ga je po dr. Waldemaru Götzeju posnel tovariš Anton Maslo. — Marljivi tovariš Ivan Šega objavlja 121., 122. in 123. odstavek svojih aktualnih „Pedagoških utrinkov“. — „Književno poročilo“ navaja knjižne novosti, „Razgled“ pa prinaša v „Listku“, „Pedagoških paberkih“ in v „Kroniki“ vse polno drobtin iz šolskega življenja. „Popotniku“ čast!

Album Kranjske. Društvo za promet tujcev na Kranjskem namerava izdati krasen album slik najlepših krajev Kranjske v 10.000 izvodih. Stalo bi to delo 4000 K. Izdelali ga bi trdka Photorel & Comp. v Curihi in ga razposlala po vsem svetu.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. „Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“ so darovali: č. gospa Ludovika Likarjeva, trgovka s šlezkim suknom v Grahovem, 20 K; g. Jakob Petrovčič, trgovec v Trebnjem, nabral v veseli družbi 4 K 30 h; Gornjegrajsko učiteljsko društvo na račun pokroviteljine 16 K. Živili učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Osebnosti na Kranjskem. Učiteljica Doroteja Dereanijeva pride s Sv. Gore na Vače, kjer je provizorično nameščena tudi absolvirana učiteljska kandidatinja Ana Elsnerjeva. Na Sv. Goro je imenovana otroška vrtnarica Justina Grilčeva z Vač.